

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Thomae Młodzianowski, Polonie, Societatis Jesu,
Prælectionum Theologicarum Tomus ...**

De Metaphysica, Logica, Octo Libris Physicorum, Generatione, Corruptione
Et Anima

Młodzianowski, Tomasz
Moguntiae Et Dantisci, 1682

Qvæstio V. De Causa Formali.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95667](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95667)

DISPUTATIO IV.

QVÆSTIO IV.

De opposita forma privatione.

ASSERO PRIMO. Privationem definitivè esse carentiam formæ in subiecto apto ly carentia, est per modum generis, estque ratio conveniendi etiam cum negationibus. Ly autem in subiecto apto est per modum differentiarum, per subiectum autem aptum intelligenda communiter loquendo, aptitudo naturalis, eaque non remota, sed proxima.

ASSERO SECUNDO. Privationem posse sumi, vel secundum quod subest nostris conceptibus, & sic per modum alicujus quasi formæ negativæ concipitur. Vel sumi potest secundum quod est in re, & sic dicit ipsum subiectum, & non esse formæ, cujus subiectum est capax: sic accepta privatio secundum id, quod dicit subiectum, est quid positivum, & hoc puto sensu Aristot. 1. Physic. tex. 66. & 70. Ubi dicit illam esse unum numero cum materia; quando verò ipsa privatio dicitur visu percipi, non percipitur per se, sed ratione alius, quia scilicet forma hæc videtur, non videntur alia. Unde si nunquam vidissemus lucem, non possemus concipere quid sint tenebræ; adeum modum, quò quia nunquam aliquos flores vidimus, aut de illis audivimus, non concipimus in particulari esse illis hortum privatum; quando item tenebræ invitantur ad laudandum Deum, laus illa non est propria, sed tropica aut occasionalis, quia scilicet præbent occasionem laudandi Deum, cum in absentia v. g. lucis, cognoscitur bonitas lucis à Deo productæ; quamvis autem definiatur privatio, non sequitur illam esse quid reale positivum, cum etiam entia rationis & negationes definiantur; in hoc tamen sensu potest dici privatio aliquid reale positivum, quia scilicet non est quid merè fictum, sed non hoc sensu, quasi habeat jus existendi in rerum natura, idque existentia Physicâ.

ASSERO TERTIO. Distinctionem privationum specificam sumi ex distinctis specie formis, & sic alia est specie privatio coloris viridis, alia coloris rubri. Licet autem privatio etiam subiectum importet, per subiectum tamen non distinguitur, nam etiam formæ dicunt ordinem ad subiectum, & tamè per subiectum non specificantur, aliàs calor in ligno & igne existens, differret specie. Cæterum hæc ipsa distinctio specificatioque privationum non potest dici rigorosa, cum rigorosè entia dici non possint, sed est tantum specificatio lato modo sumpta, qualis scilicet debetur illis, quæ non sunt quid merè per intellectum fictum.

Multiplicitas autem numerica privationum, sumenda est ex multiplicitate tam subiectorum quam formarum, nec inde sequetur, dari actu infinitum privationum, quia prius est

actu, postea infinitum actu: cum ergò non sint actu, ut suppono, physicè & realiter privationes, nec sunt infinitæ actu. Sed dicendæ sunt infinitè Syncategorematicæ, de quo dici potest. Aliud est esse actu infinitum Syncategorematicè, & hæc propositio supponit entitatem actualem, cui hæc infinitas competat, sicut qui componunt quantitatem ex partibus proportionalibus, dicunt actu esse entitatem partium infinitarum Syncategorematicè, & in hoc sensu non sunt privationes actu infinitæ Syncategorematicæ, non enim competit illis actu esse; Aliud autem est dicere; est aliquid infinitum Syncategorematicè, & in hoc sensu privationes dici possunt infinitæ Syncategorematicæ: quæ nvis autem v. g. aer illuminatus dicat privationem aliorum luminum infinitorum, non censendus est dicere tenebras, quia non dicit privationem omnis lucis, quod tamen important tenebræ. Sed de rigoroso conceptu formando tenebrarum. Videantur dicta de Pœnitentia.

ADDI etiam de privatione & illud posset, quòd privatio non opponatur immediatè formæ, si sumatur prout abstrahit à subiecto, nam immediatè opponi est ita opponi, ut inter illa non detur medium, certè autem inter cœcitatē & visum datur medium, nempe abnegatio utriusque extremi, vel negatio visus, & ita Angelus neque est cœcus neque videns: sed si sumatur per ordinem ad subiectum capax, immediatè opponuntur, & ita aer necessariò est aut lucidus aut tenebrosus. Per hoc tamen non nego, quòd privationes suo modo suscipiant magis & minus, si formæ illarum suscipiant magis & minus.

QVÆSTIO V.

De Causa Formali.

QUÆRES PRIMO. Quid sit causa formalis?

RESPOND. Aristot. 2. Physic. tex. 28. Est ratio ipsius, quod quid erat esse. Clariùs idem efferes. Quòd sit causa intrinsecè actus esse rei, per ly rei, non intellige solum compositum substantiale, quia aliàs accidentia non essent formæ, sed intellige quodcunque compositum.

QUÆRES SECUNDO. Quid causæ causæ formalis?

ASSERO PRIMO. Quòd formæ non causat materiam, quoad ipsum esse materiæ.

RATIO. Tum quia potius materia causat formas materiales, ergò primò ab illis non accipit esse; & cum materia informata dispositionibus, debeat deponere creationem animæ, nec sit illius miraculosa productio.

Ergo etiam præsupponitur materia ante animam rationalem, ergo ab illâ non causatur. Tum quia, si forma causaret materiam, hâc ipsâ non crearetur, cum tamen subiectum primum, non nisi creari possit. Tum quia quamvis materia dependeat à forma, hæc dependentia est à posteriori.

ASSERO SECUNDO. *Quod forma det esse actui physice materie.*

RATIO. Quia acquirit ab illa esse actuale, quod de se, materia non habet.

ASSERO TERTIO. *Quod forma causet compositum.* Videantur de hoc puncto dicta supra de Materia.

QUÆRES TERTIO. *Quæ sit causalitas formæ in compositum?*

ASSERO, esse dationem sui in partem. Defendi id debet ex supra dictis.

QUÆRES QUARTO. *Quid sit effectus formalis primarius formæ?*

ASSERO. Nomine huius effectus venire ipsam formam, subiectum aptum & unionem horum.

RATIO. Inductio in omni effectui formali primario.

QUÆRES QUINTO. *Quid sit sententia de effectui secundario formæ, qui est expulsio formæ præcedentis?*

ASSERO PRIMO. *Quod expulsionis terminus, non sit non esse formæ absolute, sed non esse formæ in subiecto, quod sit destructio unionis.*

RATIO. Nam succedente formâ cadaverâ, vel quâcunque aliâ, non sequitur non esse animæ rationalis, etiam si sequatur expulsio; ergo de ratione expulsionis non est, ut sequatur non esse formæ, & certe si miraculose servaretur forma educta extra subiectum, verè esset expulsio, & tamen non esset deficientia expulsæ formæ, quamcunque enim derideris legitimam definitionem expulsionis, ea tunc salvabitur, sine non esse formæ. Hinc quod deficient formæ eductæ, non referendum in naturam expulsionis, sed in conditionem formarum eductarum, quæ non habent jus existendi in rerum natura, sine unionem ad subiectum.

ASSERO SECUNDO. *Terminus hunc expulsionis, qui est non esse formæ præcedentis, esse simul cum introductione formæ sequentis.*

RATIO. Quia si non esset simul, tunc vel antecederet vel sequeretur: Si antecederet; Ergo daretur tempus, quod materia esset sine ulla forma, hoc scilicet tempus, quod ipsum non esse formæ esset; Vel certè non esse formæ præcedentis, sequeretur positionem sequentis, ergo daretur tempus, quod duæ formæ essent in eadem materia, siquidem positionem formæ novæ, tum primum sequeretur, non esse formæ præcedentis.

ASSERO TERTIO. *Quod non esse formæ, non sit prius naturâ, introductione aliæ formæ.*

RATIO. Quia prioritas naturæ, est prioritas causalitatis; sed expulsio formæ præcedentis, non exerceret rationem causalitatis, in esse subsequentis formæ, non enim idè, tantum propter causam, introducit nova forma, quia expellitur vetus. Nec certè videtur interesse quidquam ipsi non esse formæ, ut sequaturalia, vel non; sed interest positioni huius, ut non sit præcedens. Rursus expulsio gratiæ, non est prior introductione peccati, aliàs prius deferret Deus hominem suâ gratiâ, quam deferatur à peccatore, peccando, ergo & de aliis expulsionibus formæ, idem dicendum.

COLLIGES hinc. Quod non esse formæ præcedentis, sit solum prærequisitum, non antecedens, sed concomitans introductionem formæ, sitque quodammodo quasi dispositio negativa, ita ut in eodem instanti, quod forma est, sit non esse formæ antecedentis, quamvis prius ratione antecederet positio formæ, & posteriùs ratione, expulsio. Dispositiones autem aliæ debent antecedere inductionem formæ, quamvis non antecederet expulsio, quia expulsio non determinat inductionem formæ, sed è converso: Dispositiones autem determinant inductionem talis in specie formæ.

DICES PRIMO. Illo instanti, quo fit expulsio formæ, vel est forma vel non: si non est, quid ergo expellitur? si est, ergo in illo instanti sunt duæ formæ. Rursus si dum est expulsio, est forma, nunquam aberit, cur enim potius, si nunc non esse illius non sequitur, sequi debebit postea; si autem expulsio dum est, non est forma, illa expulsio, esset ens otiosum.

RESPOND. expulsionem illam non fieri per aliquid positivum, sed sit non nisi per subtractionem concursus, quam teneretur Deus, tanquã Auctor naturæ, subtrahere illi unioni, vel etiã ipsi formæ antecedenti, quæ subtractio concursus, quia est quid negativum, non debet circa aliquid positivum versari, sed circa ipsum non esse; nec est quid otiosum, quia ipsum illud non esse, illi subtractioni concursus debetur: & quia objectio imaginabatur, quasi expulsio, sit actio aliqua positiva, idè positivum aliquid, circa quod expulsio versatur, deposcebat. Ad eum modum, v.g. quando Petrus expellit Paulum domo, producit aliquid positivum, hoc est impulsus, idè requirit esse Pauli, sic etiam hîc objectio volebat expulsionem causari.

Ex qua doctrina ulteriùs colliges, quod mediata causa expulsionis sit tum agens naturale, introducens formam novâ, quod exigit à DEO subtractionem concursus antecedenti unioni, quam etiam ipsa forma introducta idem exigens; immediata autem expulsio,

expulsio, fit ab ipsa subtractione concursus. Et certe causalitas ipsius expulsionis formæ, non est ipsa præsentia formæ; nam positâ causalitate, impossibile est etiam divinitus non sequi effectum, positâ autem præsentia unius formæ, possibile est non pelli aliam, erit ergo causalitas illius expulsionis, subtractio concursus. Et certe expelli illius, est non esse illius, quod non debet esse quid positivum.

DICES SECUNDO. Pro illo priori, quod concipitur poni formam, vel concipitur poni antiquam formam, vel non concipitur: si concipitur, ergo pro illo priori concipiuntur duæ formæ; si non concipitur, ergo pro illo priori, antequam expellatur forma, jam non est forma, quod est absurdum.

RESPOND. Nihil refert, quod concipiantur duæ formæ simul esse, sufficit, quod pro sta-

tu Physico, sit non esse formæ antiquæ, esse novæ.

DICES TERTIO. Corruptis dispositionibus antecedentis formæ, jam non est forma antecedens; & tamen potest non introduci nova: ergo apparet antecedere non esse formæ prioris, introductionem sequentis.

RESPOND. quoniam causalitas expulsionis est subtractio concursus conservativi, quem Deus potest præbere quando voluerit, fieri hinc potest, ut antecedit expulsio formæ, & non ad exigentiam sequentis, nec ad ejus præsentiam. Unde consequens est verum, in casibus miraculosis, non autem ordinariis cursu: hoc autem non officit, quominus prioritas naturæ attribuat formæ novæ, respectu expulsionis veteris, quia assertum procedit de cursu naturali, in quo expulsionem veteris formæ, exigit productio novæ. Addo

DE PRINCIPIIS EXTRINSECIS.

Nomine principii extrinseci venit efficiens. Finis item, quia etiam finis non componit id, cuius est finis.

DISPUTATIO V.

De principio extrinseco, quod est Causa Efficiens,

Primum tractabimus de efficienti causa in communi, quamquam etiam miscebuntur multa de efficienti creato; postea de causa efficienti creata in particulari; denique tractabimus de efficientia causa increata.

QVÆSTIO I.

De Efficienti in Communi.

Efficientem causam definit Aristot. 2. Physic. Tex. 29. & 1. Metaphys. Sum. 2. C. 1. & 5. Metaphys. textu 2. *Est id, unde principium mutationis primum aut quietis.* Ly *Id.* est locò generis, & supponit pro causa, ratione cuius generis, dirimitur à privatione & reliquis, quæ non sunt causa, Ly *unde vel à quo* notat specialem habitudinem ac propriam phrasim efficienti: nam sicut vulgariter materiæ attribuitur ly *ex*

quo, dum solitariè sumitur, nam ly *ex* quo competit etiam formæ, dum non solitariè, sed unâ cum Materia sumitur, per ordinem ad componendum compositum, Fini aptatur ly propter quam, formæ ly per quod aut quò; ita ly *à quo* est attributum efficienti: per ly *principium primum* intelligitur, quod efficiens pro termino habeat id, quod est in omni mutatione primum in executione, adeoque primum sine addito, hoc est esse, quâ esse, & hoc esse, præsupponitur omnibus aliis, quæ sunt, esse cum addito, utpotè, esse sine addito. per ly *mutatio*, non intelligitur aliquid, quod fiat in præexistente subjecto, aliâs creationi non competere, sed pro quacunque acquisitione esse, sicut etiam per ly *quietis*, intelligenda est non privatio motus, sed possessio formæ.

Clarioribus terminis sic posset definiri causa Efficiens. *Efficiens, est causa determinans ad existentiam, secundum esse, quâ esse, seu secundum existentiam quâ talem.* Quamvis autem tota hæc defini-